

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3MCdo/40/2012
Identifikačné číslo spisu:	2108220433
Dátum vydania rozhodnutia:	27.04.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Daniela Sučanská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:2108220433.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Sučanskej a sudcov JUDr. Emila Franciscyho a JUDr. Eleny Siebenstichovej, v právnej veci žalobcu MIHO a spol., s.r.o., so sídlom v Žiline, Mariánske námestie č. 20, IČO: 36394793, zastúpeného Advokátskou kanceláriou Korytár, s.r.o., so sídlom v Trnave, Sladovnícka č. 13, IČO: 47243279, proti žalovanej Obci Šelpice, so sídlom v Šelpiciach č. 195, zastúpenej JUDr. Máriou Jezerskou, advokátkou so sídlom v Trnave, Hlavná č. 42, o zaplatenie 247 011,19 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 38 Cb 103/2008, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 10. októbra 2011 sp. zn. 23 Co 239/2010 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Trnava z 19. mája 2010 č.k. 38 Cb 103/2008-279, takto

rozhodol:

Mimoriadne dovolanie z a m i e t a .

Žalobca je povinný zaplatiť žalovanej do 3 dní náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní 925,62 € do rúk JUDr. Márie Jezerskej, advokátky so sídlom v Trnave, Hlavná č. 42.

Odôvodnenie

Žalobca sa žalobou doručenou Okresnému súdu Trnava 29. septembra 2008 domáhal, aby súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť mu sumu 247 011,19 € s príslušenstvom a trovy konania ako náhradu škody a ušlého zisku, ktoré žalobcovi vznikli tým, že žalovaná po oznámení prijatia ponuky žalobcu vo verejnej súťaži vyhlásenej na predmet obstarávania: „Realizácia stavby 96 bytových jednotiek, Horné Pole, Šeplice“ vo Vestníku verejného obstarávania č. 159/2004 zo 7. októbra 2004 pod značkou 11110 - MSP, neoprávnene zrušila verejnú súťaž. V dôsledku tohto nesprávneho a nezákonného postupu žalovanej mu vznikla škoda pozostávajúca z nákladov na prípravu stavieb a spracovanie rozpočtov, ako aj ušlý zisk spočívajúci v realizácii namiesto plánovaných pôvodných 96 bytových jednotiek len 45 bytových jednotiek

Okresný súd Trnava rozsudkom z 19. mája 2010 č.k. 38 Cb 103/2008-279 žalobu zamietol a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanej 6 710,76 € trov konania. Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že súd dospel k záveru, že verejné obstarávanie nie je výkonom verejnej moci, ale súkromnoprávnym

vystupovaním verejnej moci na trhu a z toho dôvodu neprichádza do úvahy aplikácia zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“) na úkony obce súvisiace s obstarávaním majetku obce. Celý postup pred uzavretím zmluvy je podriadený osobitnému predpisu, ktorý nie je podriadený všeobecnej úprave Obchodného zákonníka. Do režimu Obchodného zákonníka sa možno dostať len prostredníctvom § 261, však len za podmienky existencie záväzkového vzťahu. Inak možno pristúpiť k aplikácii Obchodného zákonníka len s použitím blanketu formulovaného v § 757 Obchodného zákonníka pri porušení povinnosti uloženej samotným Obchodným zákonníkom. Z uvedeného pri rešpektovaní princípu *lex specialis* a *lex generalis* uzavrel, že ak osobitný predpis nemá blanket na použitie Obchodného zákonníka, je treba použiť základný predpis občianskeho práva - Občiansky zákonník. V takomto prípade nárok možno posudzovať v zmysle *culpa in contrahendo*, teda zavinenia pri kontrahovaní, kedy jeden z účastníkov nepristúpil k uzavretiu zmluvy. Ak majú byť z takéhoto omisívneho konania žalovanej vzniknúť určité nároky, je potrebné sa nimi zaoberať v rámci úpravy Občianskeho zákonníka, a to § 420 o všeobecnej zodpovednosti za škodu. Keďže v danom spore sa rieši zodpovednosť vyplývajúca z porušenia povinnosti uloženej osobitným predpisom - zákonom č. 523/2003 Z.z. o verejnom obstarávaní (ďalej len „zákon č. 523/2003 Z.z.“) a osobitná zodpovednosť nie je daná, treba v danom prípade zodpovednosť posudzovať podľa všeobecnej občianskoprávnej úpravy zodpovednosti subjektívnej s prezumovaným zavinením. Z uvedených dôvodov súd žalovanou vznesenú námietku premĺčania posudzoval podľa 100 a nasl. Občianskeho zákonníka a dospel k záveru, že námietka premĺčania je uplatnená dôvodne, nakoľko žalobca mohol po prvý krát uplatniť svoj nárok najneskôr 22. decembra 2004, kedy bola vo Vestníku verejného obstarávania vyhlásená nová verejná súťaž pod č. 221 a zn. 14407 - MSP „Výstavba bytových domov v obci Šelpice“, pričom žalobu podal na súd až 29. septembra 2008, teda po uplynutí premĺčacej doby stanovenej v § 106 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka. Výrok o trovách konania odôvodnil § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Trnave na odvolanie žalobcu rozsudkom z 10. októbra 2011 sp. zn. 23 Co 239/2010 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil, žalobcu zaviazal zaplatiť žalovanej trovy odvolacieho konania vo výške 1 850,24 € a žalobcovi nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov. V celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými zisteniami súdu prvého stupňa ako i jeho právnym posúdením veci. Zhodne s prvostupňovým súdom dospel k záveru, že nárok žalobcu je premĺčaný, keďže nebol uplatnený v premĺčacej dobe stanovenej v § 106 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.

Na základe podnetu žalobcu Generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) napadol mimoriadnym dovolaním rozsudok Krajského súdu v Trnave z 10. októbra 2011 sp. zn. 23 Co 239/2010 a rozsudok Okresného súdu Trnava z 19. mája 2010 č.k. 38 Cb 103/2008-279. Namietal nesprávne právne posúdenie veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.), keď tvrdil, že neobstoí záver súdov o podriadení sa danej veci výlučne úprave zodpovednosti za škodu podľa ustanovení Občianskeho zákonníka. Bol toho názoru, že vzhľadom k tomu, že záväzkový vzťah medzi účastníkmi konania vznikol z verejnej súťaže, tento sa s prihliadnutím na § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka riadi Obchodným zákonníkom, vrátane posudzovania otázky premĺčania nároku na náhradu škody. Uviedol, že v danom prípade bola verejná súťaž vyhlásená nie podľa Obchodného zákonníka, ale podľa vtedy platného zákona č. 523/2003 Z.z., ktorý v § 15 ods. 5 vylučoval použitie pravidiel pre obchodnú verejnú súťaž podľa Obchodného zákonníka iba pre metódy a postupy upravené týmto zákonom. Aj samotný zákon č. 532/2003 Z.z. v § 36 predpokladal použitie ustanovení Obchodného zákonníka o verejnej súťaži aj na právne vzťahy vznikajúce pri vyhlásení verejnej súťaže podľa zákona č. 523/2003 Z.z. Preto s prihliadnutím na osoby daného právneho vzťahu mal za to, že ide o porušenie povinnosti ustanovenej Obchodným zákonníkom, pri ktorej platia primerane ustanovenia § 373 a nasl. Obchodného zákonníka, keďže ide o zodpovednosť za škodu spôsobenú porušením povinnosti, ktorá vyplýva zo záväzkového vzťahu obchodno-právnej povahy. Preto aj otázku premĺčania mali sudy posudzovať podľa ustanovení Obchodného zákonníka a nie podľa ustanovení Občianskeho zákonníka. Vzhľadom na plynutie subjektívnej štvorročnej premĺčacej doby a desaťročnej objektívnej premĺčacej doby je zrejmé, že v danom prípade premĺčacia doba ku dňu podania žaloby neuplynula márne. Z uvedených dôvodov žiadal zrušiť rozsudok Krajského súdu v Trnave z 10. októbra 2011 sp. zn. 23 Co 239/2010 a tiež ním

potvrdený rozsudok Okresného súdu Trnava z 19. mája 2010 č.k. 38 Cb 103/2008-279 a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243e ods. 1 O.s.p., § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Žalobca sa k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora písomne nevyjadril.

Žalovaná vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu uviedla, že rozhodnutia súdov sú vecne správne a nestotožnila sa s právnym názorom generálneho prokurátora, že nárok žalobcu na náhradu škody mal byť posudzovaný podľa ustanovení Obchodného zákonníka. Preto navrhla dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.), po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas (§ 243g O.s.p.) generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243e ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutia v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora bolo podané nedôvodne.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa najvyšší súd len na posúdenie dovolacieho dôvodu uvedeného výslovne v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora, ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. Žiadna z týchto väd nebola v mimoriadnom dovolaní namietaná a v konaní o tomto opravnom prostriedku nevyšla najavo.

Najvyšší súd obdobne (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmal, či v konaní nedošlo k tzv. inej vade konania (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.); vada tejto povahy nebola v mimoriadnom dovolaní tvrdená a v konaní o tomto opravnom prostriedku nevyšla najavo.

Mimoriadne dovolanie ako dovolací dôvod uvádza, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Vzťah Občianskeho a Obchodného zákonníka vymedzuje ustanovenie § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka, podľa ktorého právne vzťahy, ktoré nemožno riešiť podľa ustanovení Obchodného zákonníka sa riešia podľa občianskeho práva. Pre vzťahy, ktoré sú upravené Obchodným zákonníkom je typické, že ide o vzťahy podnikateľov, obchodné záväzkové vzťahy, ako aj niektoré iné vzťahy súvisiace s podnikaním, vrátane tzv. absolútnych obchodov vymedzených v § 261 ods. 3 Obchodného zákonníka. Okrem toho § 262 ods. 3 Obchodného zákonníka umožňuje, aby si zmluvné strany (bez zreteľa na ich charakter) dohodli, že ich vzťahy sa budú riadiť Obchodným zákonníkom, a to bez ohľadu na to, či ich zmluvné vzťahy typologicky inak zodpovedajú vzťahom upraveným v Obchodnom zákonníku.

Pre posúdenie toho, či daný vzťah treba posúdiť podľa ustanovení Obchodného zákonníka je teda predovšetkým rozhodné to, či ide o obchodné vzťahy v zmysle Obchodného zákonníka. Čo sa považuje za obchodný vzťah však Obchodný zákonník *expressis verbis* nedefinuje. Nepriamo to však vyplýva z ustanovenia § 261 Obchodného zákonníka v súvislosti s určením, čo je predmetom úpravy záväzkových (obchodných) vzťahov. Podľa ods. 1 tohto ustanovenia táto časť zákona upravuje záväzkové vzťahy medzi podnikateľmi, ak pri ich vzniku je zrejmé s prihliadnutím na všetky okolnosti, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti. Ostané odseky tohto ustanovenia (§ 261 ods. 2 a nasl. Obchodného zákonníka) upravujú iba výnimky z uvedenej všeobecnej právnej úpravy záväzkových vzťahov, a to vo vzťahu k tam vymenovaným subjektom alebo vo vzťahu k charakteru záväzkového vzťahu. Uvedené výnimky

upravujúce pôsobnosť Obchodného zákonníka teda platia aj vtedy, ak by sa podľa definovania uvedenom v § 261 ods. 1 Obchodného zákonníka nejednalo o záväzkový vzťah, na ktorý treba aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka, t.j. nešlo by o vzťah medzi podnikateľmi (§ 261 ods. 1 Obchodného zákonníka) a vzťah, ktorý sa týka ich podnikateľskej činnosti. Naplnenie uvedených dvoch predpokladov je preto aj podmienkou, iba za splnenia ktorej sa vzťahy ďalších v zákone vymenovaných subjektov (§ 261 ods. 2 a nasl. Obchodného zákonníka) riadia ustanoveniami Obchodného zákonníka. Vyžaduje sa však kumulatívne naplnenie oboch uvedených predpokladov. Tretou podmienkou posudzovania záväzkových vzťahov aj na osobitne vymenované subjekty podľa Obchodného zákonníka však je, že sú naplnené predpoklady vzťahujúce sa pre tento subjekt. V konkrétnej veci to znamená, že týmito predpokladmi sú: 1. ide o subjekt verejného práva (§ 261 ods. 3 Obchodného zákonníka), 2. ide o subjekt uvedený v zákone a došlo k vzniku záväzkového vzťahu, ktorý sa týka zabezpečovania verejných potrieb (§ 261 ods. 2 Obchodného zákonníka) alebo 3. ide o subjekt uvedený v zákone a došlo k vzniku záväzkového vzťahu, ktorý zabezpečuje vlastné potreby daného subjektu (§ 261 ods. 2 Obchodného zákonníka), 4. ide o subjekt uvedený v bode 1/ a 2/, ktorý uzavrel záväzkový vzťah (alebo inak vstúpil do záväzkového vzťahu) s osobou, ktorá je podnikateľom a tento záväzkový vzťah je jeho podnikateľskou činnosťou (§ 261 ods. 2 Obchodného zákonníka).

Zákon č. 523/2003 Z.z. je samostatným a špecifickým zákonom, upravujúcim postup tam uvedených subjektov, ktorého účelom je upraviť „metódy a postupy verejného obstarávania používané obstarávateľmi pri uzavieraní verejných zmlúv (ďalej len „zmluva“) na dodanie tovaru, zmlúv na uskutočnenie prác alebo zmlúv na poskytnutie služieb...“ (§ 1 ods. 1 písm. a/ uvedeného zákona). Z tohto ustanovenia je nesporné, že ide o činnosť subjektu obstarávania, ktorá predchádza samotnému uzavretiu zmluvy, t.j. predkontrakčné štádium vedúce k uzavretiu zmluvy. Zo zákona č. 523/2003 Z.z. teda vyplýva, že predmetom tejto právnej úpravy je iba určenie podmienok a spôsobu výberu možného zmluvného partnera, teda vyhlásenie podmienok výberu a procesný priebeh uskutočnenia samotného výberu, nie však obsah budúceho zmluvného dojednanja. Preto ak nedošlo k uzavretiu zmluvy o vecnom plnení, ale zodpovednostný vzťah vznikol iba zo vzťahu založeného zákonom č. 523/2003 Z.z. medzi vyhlasovateľom verejného obstarávania - žalovanou a žalobcom - subjektom, ktorý ponuku uskutočnil, tento vzťah nie je záväzkovým vzťahom podľa ustanovení Obchodného zákonníka.

V danej veci je nesporné, že postup vyhlasovateľa verejného obstarávania bol v rozpore s ustanoveniami zákona č. 523/2003 Z.z. V tomto smere je súd viazaný rozhodnutím orgánu verejnej správy z 19. októbra 2005 č. 1588-1085-7100/2004. Uvedená nesprávnosť mohla mať aj za následok vznik zodpovednostného záväzkového vzťahu vo forme škody. Vzhľadom na vyššie uvedené, že v danom prípade nedošlo k porušeniu povinností uložených Obchodným zákonníkom, naplnenie predpokladov tejto zodpovednosti treba posudzovať podľa všeobecnej právnej úpravy zodpovednosti za škodu, ktorou sú ustanovenia Občianskeho zákonníka, a to vrátane zániku práva domôcť sa plnenia v dôsledku vznesenia námietky premlčania.

I keď mimoriadne dovolanie poukazuje iba na nesprávnosť aplikácie ustanovení Občianskeho zákonníka vo vzťahu k Obchodnému zákonníku, vzhľadom na zmenu právnej kvalifikácie daného zodpovednostného vzťahu samotným žalobcom, dovolací súd považuje za potrebné vyjadriť sa aj k otázke premlčania vo vzťahu k zodpovednosti podľa zákona č. 514/2003 Z.z. V tomto smere poukazuje na tvrdenia samotného žalobcu, v ktorých na jednej strane sa na daný zodpovednostný vzťah dovoláva aplikácie ustanovení Obchodného zákonníka a na strane druhej zodpovednostný vzťah vyvodzuje z činností orgánov uvedených v ustanoveniach § 2 zákona č. 514/2003 Z.z. Nakoľko však mimoriadne dovolanie poukazuje iba na nesprávnosť aplikácie ustanovení Občianskeho zákonníka namiesto ustanovení Obchodného zákonníka v dovolaní napadnutých rozhodnutiach, dovolací súd dáva do pozornosti, že aj v prípade, ak by bolo treba zodpovednosť prípadne posúdiť podľa zákona č. 514/2003 Z.z. (pozri § 26 uvedeného zákona), na posúdenie prípadného premlčania nároku na náhradu škody podľa uvedeného zákona je tiež treba aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka o premlčaní.

Vychádzajúc z vyššie uvedených dôvodov treba napokon uzavrieť, že vzťah špeciálnej a všeobecnej úpravy platí aj pre vzťah Obchodného a Občianskeho zákonníka s tým, že postavenie špeciálneho predpisu pre vzťahy upravené v Obchodnom zákonníku má Obchodný zákonník. Ak však ide o vzťah špeciálnej a všeobecnej právnej úpravy platí, že špeciálnu právnu úpravu možno aplikovať iba vtedy, ak táto špeciálna právna úprava ustanovuje inak. Ak však neustanovuje inak, je potrebné aplikovať všeobecnú právnu úpravu. V danej veci špeciálna právna úprava - Obchodný zákonník vo vzťahu k zákonu č. 523/2003 Z.z. neustanovuje inak, preto na daný zodpovednostný záväzkový vzťah treba aplikovať všeobecnú právnu úpravu, ktorou pre danú vec je právna úprava obsiahnutá v ustanoveniach Občianskeho zákonníka.

Generálny prokurátor teda nedôvodne namietal, že mimoriadnym dovolaním napadnuté rozhodnutia súdov spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 243e O.s.p.). Preto najvyšší súd neopodstatnene podané mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora zamietol (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243b ods. 1 O.s.p.).

V zmysle § 148a ods. 2 O.s.p. povinnosť nahradiť trovy konania v konaní o mimoriadnom dovolaní má ten, kto podal podnet na podanie mimoriadneho dovolania. Uvedené ustanovenie v súlade s princípom zodpovednosti za výsledok umožňuje, aby v prípade neúspešného mimoriadneho dovolania sa uložila povinnosť nahradiť trovy konania pred najvyšším súdom účastníkovi konania, ktorý podal podnet na mimoriadne dovolanie, a dovolací súd toto mimoriadne dovolanie zamietol. Podnet v danom prípade podal žalobca. Žalovaná v konaní o mimoriadnom dovolaní uplatnila náhradu trov tohto konania vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu z 30. januára 2013 a tieto aj vyčísliť podľa § 10 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb. Dovolací súd v zmysle § 142 ods. 1 O.s.p. priznal žalovanej náhradu trov dovolacieho konania spočívajúcu v odmene advokátky (ktorá ju zastupovala už pred súdmi nižších stupňov) za jeden úkon právnej služby - písomné vyjadrenie k dovolaniu (§ 14 ods. 1 písm. b/ vyhlášky) vo výške 917,81 €, čo spolu s náhradou výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške 7,81 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje celkom 925,62 €.

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok